Fig. 1. Indre set mod øst. Henrik Wichmann fot. 1997. - *Interior to the east.*

S. ALBANI KIRKE

Den katolske mission i Odense indledte sin virksomhed 22. okt. 1867.[1] Menigheden talte da 12 voksne og syv børn. De første år holdtes gudstjeneste i lejede lokaler. Først i et tidligere fotografatelier i Vestergade og senere i Nørregade; men 1869 købte menigheden en del af Det adelige Jomfruklosters grund, hvor der i eksisterende bygninger indrettedes et †kapel, S. Mariæ kirke (indviet 31. maj 1870), samt pigeskole og bolig for S. Josefssøstrene. En nyopført nabobygning rummede drengeskole og boliger til præsterne. Fra 1887 har menigheden haft rådighed over et areal på Assistens kirkegård, hvor der 1893 rejstes et krucifiks.[2] 1899 kom medlemmer af redemptoristordenen til Odense. De begyndte at indsamle penge til en ny kirke og modtog betydelige bidrag fra udlandet, navnlig Østrig og Tyskland.

Fig. 2. Albani Torv med †S. Mariæ kirke og bag denne håndværkerforeningens ligeledes nedrevne bygning. Herluf Lykke fot. o. 1900. I Møntergården. - *Albani Square with* †Sf. *Mary's Church and behind it the likewise demolished hall of the trade guild.*

Den 21. okt. 1906 lagdes grundstenen til en ny kirke, og 25. okt. 1908 blev den endnu ikke fuldførte bygning indviet til Vor Frue og S. Alban (ligesom den middelalderlige forgænger) samt S. Knud. Kirkens hovedfest er Mariæ Himmelfart.

I forbindelse med urolighederne ved befrielsen 5. maj 1945 blev tårnet beskudt af frihedskæmpere, som fejlagtigt antog, at der fandtes snigskytter i de øverste stokværk. Under den efterfølgende reparation udbrød brand i tårnet, og det blev nødvendigt at udskifte store dele af bræddebeklædningen under kobberet, ligesom spirets kugle og kors måtte sættes i stand.[3]

Kirken har været - og er stadig - et samlingspunkt for indvandrere, i århundredets første halvdel for katolikker af tysk og navnlig polsk afstamning, og i de seneste år for flygtninge fra Vietnam.

Den nu nedrevne †S. *Mariæ kirke* (fig. 2) indrettedes 1869-70 i en eksisterende bygning, den såkaldte Patronatsgård, hvortil føjedes et mindre indgangsparti. Det meste af denne kirkes inventar kendes fra et fotografi (fig. 3), men kun en alterkalk og figuren af Maria som Himmeldronning er bevaret i den nuværende kirke.[4] 1906 flyttedes en del af inventaret tilsyneladende til Dalum kloster, hvor S. Hedvigssøstrene indrettede en bedesal,[5] og bygningen blev nedrevet forud for opførelsen af Albaniborg (jfr. ndf.).

Projekter til en ny kirke. 1904-06 fremlagde arkitekt N. P. Jensen forskellige forslag til en kirkebygning i romansk stil. Efter hans opfattelse burde kirken opføres i den byggestil og af de materialer (kridtsten), der var i brug 1086, da kong Knud blev dræbt.[6] Det lykkedes ham ikke at overbevise bygherren, og opgaven blev i stedet overdraget den tyske arkitekt L. Schneider fra Breslau.

Kirken ligger Albanigade 1, med facade mod Albani Torv, og fremtræder efter en vejudvidelse 1970 som en fritliggende bygning, der udfylder sin grund og står i direkte forbindelse med de kommunale fortovsarealer, der er belagt med cementfliser og gule teglsten. Mod Adelgade er kirkens og kirkekontorets facader sammenbygget. Syd for kirken findes et mindre, brolagt parkeringsareal afgrænset af lave teglstensmure og et haveanlæg, der strækker sig ned til Det adelige Jomfrukloster. Oprindelig udgjorde kirken kun et enkelt element i et sammenhængende byggeri, der omfattede skole, boliger og butikker i det nu nedrevne Albaniborg (jfr. fig. 5).

Kirken (fig. 1, 4-6, 10-11) er tegnet af den tyske arkitekt L. Schneider, hovedsagelig i nygotisk stil, men med enkelte romansk inspirerede træk - navnlig ved udformningen af portalen.[7] Ved brugen af granitkvadre i de nedre murpartier og udformningen af sideskibene er skabt en illusion om en lang og kompliceret bygningshistorie. Komplekset består af et kor flankeret af sakristier, et treskibet langhus med tagrytter og et 54 m højt tårn i det sydvestre hjørne samt et våbenhus foran vestgavlen. Murene står på en sokkel af kløvet kamp. I tårn og navnlig våbenhus samt i de to 'kapeller' i nordre sideskib findes i de nederste partier en del granitkvadre, men i øvrigt er bygningen opført af røde munkesten lagt i blokskifte. Tagfladerne er tækket med røde glaserede falstagsten, mens tagrytter og spir er kobberklædte.[8] Kirkens hovedindgang findes i våbenhusets vestgavl. *Portalen* flankeres af kalkstenssøjler og granitrelieffer af Karl den Gode og S. Alban samt evangelist- og Kristussymboler. Over døren er pudsede cementpartier med vinrankedekoration og indskrift af glaseret tegl i grønne og blå nuancer. I to nicher står henholdsvis S. *Knud* og et *krucifiks.* Begge figurer er fornyet 1994.[9] Til daglig benyttes en sideindgang gennem tårnet.

Kirkens indre (jfr. fig. 1). Det kvadratiske kor, som har seksdelt hvælv, belyses af et enkelt højtsiddende vindue i hver sidevæg. I nord er der adgang til sakristiet og videre til præsteværelser m.m. i den tilstødende bygning. I sydvæggen er en dør til et rum, der nu benyttes som sakristi, men oprindelig var præsternes oratorium. Triumfbuen åbner sig mod skibet i næsten hele korets bredde. Tidligere dannede en lav, muret korskranke og en niveauforskel (fig. 6) skel mellem kor og skib, men 1971 udbyggedes korgul-

Fig. 3. †S. Maria kirkes indre, set mod syd. Fot. o. 1900. I Det kgl. Bibliotek. - †*Interior of St. Mary's Church to the south.*

vet, der er belagt med kalkstensfliser, mod vest ud foran triumfbuen. Det således udvidede korparti afsluttes ca. 2 m vest for triumfbuen med en trappe på to trin, som fører ned til gulvniveauet i den øvrige del af kirken (jfr. fig. 1, 4). Såvel skib som sideskibe består af fire fag, dækket af krydshvælv. Lyset falder hovedsagelig gennem de hhv. otte og seks vinduer i højkirkens nordre og søndre side, da de mindre vinduer i sideskibene og i vestgavlen er forsynet med glasmalerier. I skibets vestligste fag er indskudt et orgelpulpitur, hvis brystning hviler på en flad, muret bue (fig. 10).

Ved udformningen af sideskibene ønskede arkitekten at give indtryk af, at de var opstået ved om- og sammenbygning af ældre bygningsdele. Søndre sideskib består således af to fag, der forbinder indgangspartiet under tårnet i vest med det rigt dekorerede, stjernehvælvede S. Knuds kapel i øst, mens nordre sideskib består af to vestlige fag, som er føjet til to identiske kapeller i øst, der i det indre karakteriseres af større vinduer og udvendig markeres af to selvstændige trappegavle.

Glasmalerierne er udført af Georg Schneider, hofglasmaler i Regensburg, og dateres til 1908 ved indskriften under S. Jørgen-fremstillingen i vinduet i nordre sideskibs vestgavl.[10] En del vinduer har dekoration med kors- og blomstermotiver, i enkelte tilfælde suppleret med Jesu- og Mariamonogrammer, men de fleste har fortællende fremstillinger. I de tre vinduer i S. Knuds kapel ses: S. Knuds sidste altergang (indskrift: »Herren er mit Lys og min Frelse, for hvem skal jeg frygte«) i det østligste vindue; i vest S. Knuds død (»Om de end rejser en Lejr imod mig, skal mit Hjerte dog ikke frygte«); og i midten den tronende »Sanct Kanutus Rex«. I nordre sideskib ses fra øst mod vest: Frelserens fødsel, ifølge indskrift stiftet af baronesse Stampe-Charisius; Bebudelsen; Maria og Elisabeths møde og Flugten til Ægypten. Over hoveddøren: Redemptoristordenens våben, korset på bjerget med lanse og svamp, samt indskriften: »Jesu, libi sit gloria - qui natus es de virgine, cum Patre et almo Spiritu - in sempiterna sæcula« (Højlovet vær o Jesu Christ / fordi et barn du vorden est / højlovet vær Treenighed / fra evighed til evighed).[11]

†Vægmalerier. Tidligere fandtes en omfattende udsmykning, hovedsagelig bestående af dekorative elementer og tekster - blandt andet Mariaantifoner[12] - men også med enkelte motiver (fig. 6). Ud over nogle tekstbånd er udsmykningen

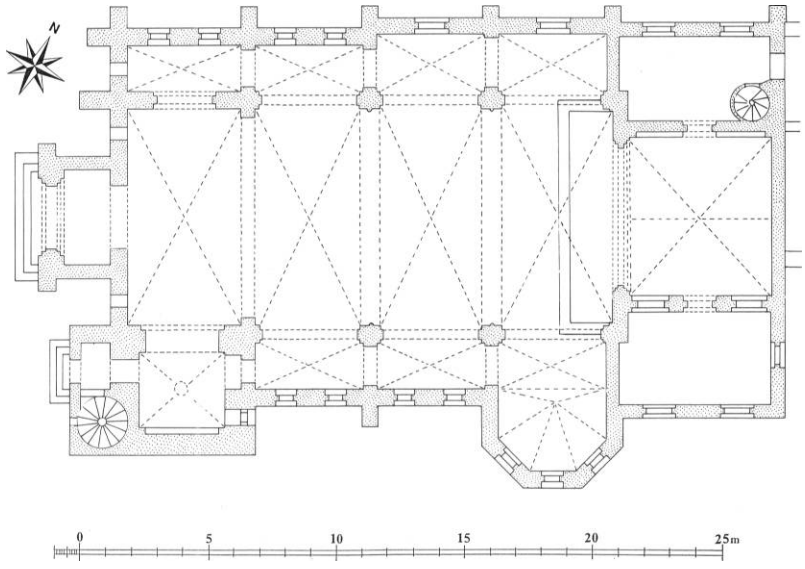

Fig. 4. Plan 1:300. Tegnet og suppleret af MN 1998 på grundlag af tegninger i Stadsarkivet og ved embedet. - *Plan.*

Fig. 5. Kirken og Albaniborg set fra vest. Stender fot. 1908. I Det kgl. Bibliotek. - *The church and Albaniborg seen from the west.*

omkring nordre sideskibs vestvindue det eneste, der er bevaret.

Kirkens *inventar* stammer hovedsagelig fra opførelsestiden.[13] Karakteristiske inventarstykker som altertavle, prædikestol, korbuekrucifiks, flere figurer og korsvejsstationerne er fremstillet 1908 af billedskærer Konrad Martiner, S. Ulrich i Grödenthal, Tyrol.[14] Efter afholdelsen af det andet Vatikankoncil (1962-65) gennemførtes 1971 en omfattende omstilling af inventaret. Planerne var udarbejdet af arkitekt I. Arthur-Nielsen,[15] og et af formålene var at opfylde den nye bestemmelse om, at præsten skulle kunne gennemføre messen med ansigtet vendt mod menigheden. Derfor flyttedes højalteret fra korets østvæg til en fritstående placering under korbuekrucifikset (jfr. fig. 1).

Alterbordet er opbygget af sandsten. Den 185x116,5 cm store altersten hviler på fire søjler

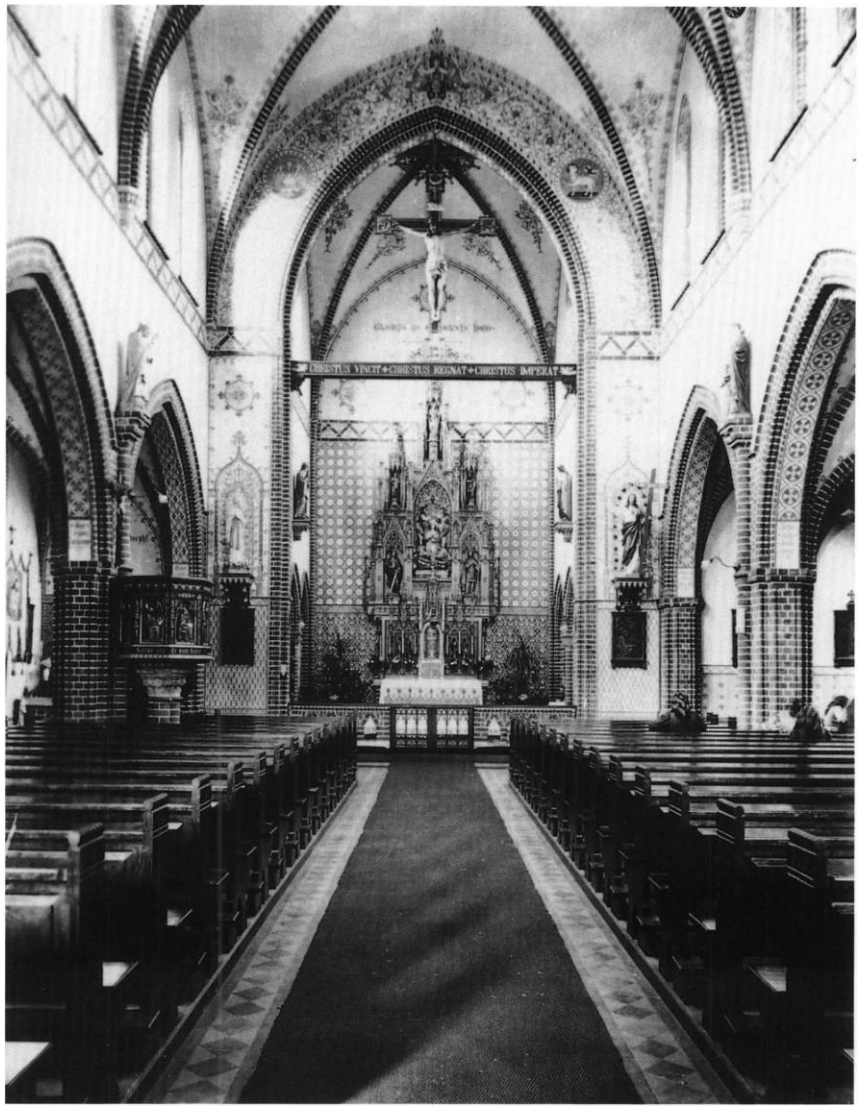

Fig. 6. Indre set mod øst. Stender fot. o. 1925. I Det kgl. Bibliotek. - *Interior to the east.*

og et par sidevanger. Det oprindelige murede †*alterbord* blev nedrevet 1971 og granitalterstenen skåret i stykker, som nu ligger i den forhøjning, der markerer det tidligere alterbords placering.

Altertavlen (fig. 8) er udført i nygotisk stil med midtfelt, flankeret af lavere sidefelter, alt i en rig arkitektonisk indramning. Det centrale midtfelt, der rummer en fremstilling af Marias Himmelkroning, flankeres af sidefelter med S. Knud (th.) og S. Alban (tv.). I de tre topfelter ses ærkeenglen Mikael (øverst) samt apostlene Peter og Paulus (hhv. th. og tv.). I fodstykket står to evangelister i hver side mellem tilbedende engle. Tavlen er bevaret på sin oprindelige plads op ad korets østvæg, og det foranstående *tabernakel,* der indgår som en del af altertavlens dekoration, er derfor forblevet på dette sted.

†*Sidealtre.* Foruden hovedalteret har kirken haft sidealtre. Vigtigst var alteret i S. Knuds kapel (fig. 11) og S.Josefs alter østligt i nordre sideskib, hvor nådesbilledet af Moderen af Den Stedsevarende Hjælp nu findes. De oprindelige, murede †*sidealterborde* blev 1971 erstattet af mindre podier. Der holdes ikke længere messe på

disse steder, men medlemmer af menigheden sætter stadig lys herpå.

Altersølv. Foruden et par ældre kalke, som bruges til hverdag, har kirken en nyere, der benyttes om søndagen. *Kalke.* 1) (Fig. 7), 1887, 21,7 cm høj, med inskription på foden: »Den taknemmelige Menighed i Odense til sin Sjælesørger J. C. Lichtle paa hans Afskedsdag den 10.de Februar 1887«. Tilhørende nyere *disk,* 15 cm i tvm., glat med graveret kors. 2) O.1900, 20,5 cm høj, med indgraveret dekoration og tre påsatte relieffer: Bebudelsen, Korsfæstelsen og Pietà. Tilhørende *disk,* 14,2 cm i tvm., glat med graveret kors. 3) O.1980, 16,5 cm høj, med indsatte ravgule sten på foden. Under bunden graveret mestersignatur(?) »Paul v. Oyen, Kevelaer«. Tilhørende *disk,* 15,8 cm i tvm., indvendig forgyldt.

Ciborium, 28 cm højt. Under bunden stemplet »75«.

Monstrans, o. 1975, af messing, 67,5 cm høj, med emaljedekoration og indsatte sten omkring det centrale, cirkulære rum til hostien.

Korbuekrucifikset (jfr. fig. 1, 6), skåret af Konrad Martiner, er bevaret på sin oprindelige plads, men fungerer siden 1971 som alterkrucifiks.[16]

Fig. 7. Kalk nr. 1, skænket af menigheden til pastor J. C. Lichtle 1887. Henrik Wichmann fot. 1997. - *Chalice no. 1, donated by the parishioners to the vicar, J.C. Lichtle in 1887.*

Fig. 8. Altertavle, udført 1908 af Konrad Martiner, S. Ulrich i Tyrol. Henrik Wichmann fot. 1998. - *Altarpiece, made in 1908 by Konrad Martiner, St. Ulrich in the Tyrol.*

Døbefont, 101 cm høj, bestående af en lille granitkumme, 60 cm i tvm., på sandstenssokkel og med indskriften »Docete omnes gentes baptizantes eos« (Lærer alle folk og døber dem). Oprindelig ved østvæggen i S. Knuds kapel (fig. 11), senere opstillet i koret[17] og 1971 flyttet tilbage til S. Knuds kapel, hvor den nu står frit. *Fontelåg,* af træ, ottekantet.

Prædikestol (fig. 9). Kurven består af syv fag og hviler på et delvis forgyldt bladkapitæl af sandsten med udhuggede evangelistsymboler. Fire af fagene prydes af relieffer forestillende kirkefædrene: Ambrosius, Gregor, Hieronimus og Augustin, mens opgangens gelænder er forsynet med en Mosesfigur. Bogstolen er forstørret 1997.

Oprindelig opstillet på en muret søjle i skibets nordside (jfr. fig. 6) ved pillen mellem første og andet hvælvfag. 1971 sænket og flyttet til triumfvæggens nordvestside.

Skriftestole. Oprindelig fandtes tre skriftestole under orgelpulpituret.[18] 1971 indskrænkedes antallet til to, opstillet i tårnrummet.

Dørfløjene i hovedindgangen har relieffer skåret af C.Rasmussen, Odense.[19] Motiverne er S. Bonifatius, der fælder Tordenegen, S. Bonifatius' martyrdød, S. Ansgar, der sejler til Danmark, og S. Knuds martyrdød.[20]

Orgel (jfr. fig. 10), 1921, med 18 stemmer og én transmission, to manualer og pedal, bygget af 'Gebr. Rieger', Jägerndorf, Schlesien.[21] Oprindelig disposition:[22]

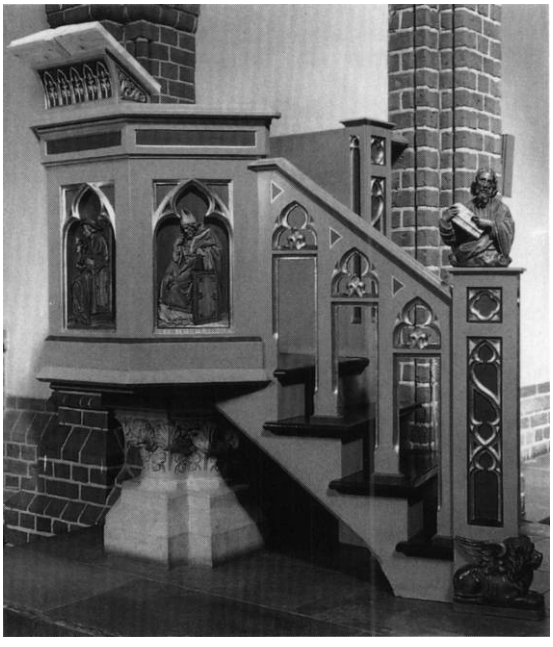

Fig. 9. Prædikestol udført 1908 af Konrad Martiner, S. Ulrich i Tyrol, og ombygget 1971. Henrik Wichmann fot. 1997. - *Pulpit built in 1908 by Konrad Martiner, St. Ulrich in the Tyrol, and rebuilt in 1971.*

Manual I	*Manual II*	*Pedal*
Bordun 16'	Viol-Principal 8'	Subbas 16'
Principal 8'	Gedakt 8'	Bordunbas 16'[26]
Koncertfløjte 8'	Gamba 8'	Violon 16'
Dobbelt Gedakt 8'[23]	Voc-celeste 8'	Cello 8'[27]
Salicional 8'	Rørfløjte 4'	Bombarde 16'
Oktav 4'[24]	Trompet 8'	
Dolce 4'[25]	Svelle	
Mixtur III		
(omdannet 1923)		

Manualomfang: C-f'"; pedalomfang: C-d'. Kopler: II-I, II 16'-I, II 4-I, I-P, II-P. Frikombination, tutti og generalcrescendo. Pneumatisk aktion; keglevindlader.

Orglet ombyggedes i 1953 af Eggert Froberg, Odense, der under inspiration fra barokorglets klangverden udskiftede et antal fyldige, romantiske karakterstemmer med lystklingende overtoneregistre.[28] Dispositionen var herefter:

Manual I	*Manual II*	*Pedal*
Bordun 16'	Gedakt 8'	Subbas 16'[32]
Principal 8'	Principal 4'	Violon 16'
Gedakt 8'[29]	Rørfløjte 4'	Principal 8'[33]
Oktav 4'[30]	Quintatøn 2'	Oktav 4'
Koncertfløjte 4'[31]	Quint 1 1/3'	Bombarde 16'
Quint 2 2/3'	Trompet 8'	
Oktav 2'	Svelle	
Mixtur III		

Manualomfang: C-f'"; pedalomfang: C-d'. Kopier: II-I, II 16'-I, II 4-I, I-P, II-P. (De to oktavkopier fjernedes o. 1959).

O. 1959 fik orglet et nyt, fritstående spillebord, bygget af Jydsk Orgelbyggeri, Århus, og i forbindelse med en restaurering i 1996, udført af Svend E. Nielsen, Uvelse, blev den pneumatiske aktion erstattet af et elektrisk anlæg.

Den rigt udsmykkede nygotiske orgelfacade (jfr. fig. 10) synes at være modelleret over »Musterprospekt 20, Gothisch« i orgelbyggeriet Aug. Laukhuffs kollektion af mønsterprospekter fra 1892.[34] Prospektpiberne, af hvilke nogle er stumme, er af sølvbronzeret zink. På vestpulpituret; det fritstående spillebord er opstillet med sydvendt klaviatur på pulpiturets søndre del. - Indtil 1921 benyttedes et †*harmonium.*

Løse figurer og malerier. I kirken findes en række figurer, hvoraf flere har tilknytning til de

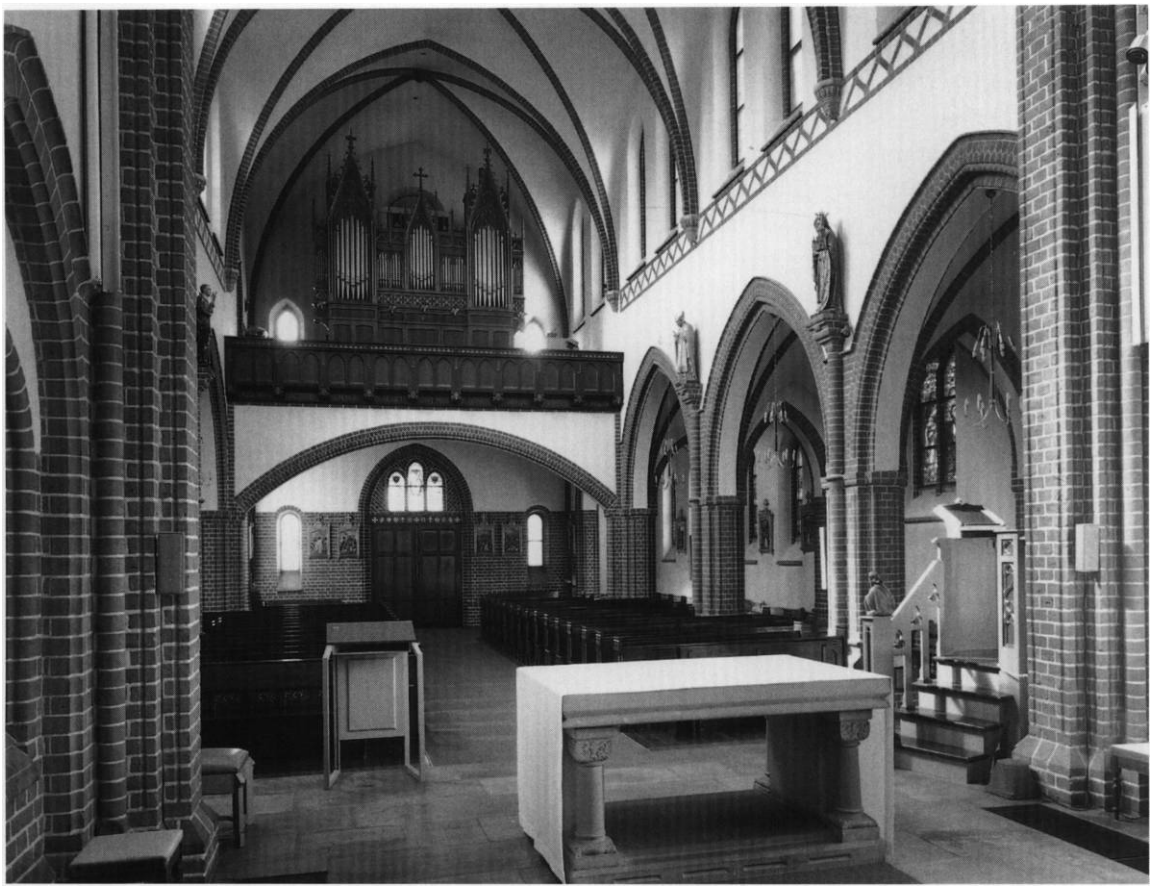

Fig. 10. Indre set mod vest. Henrik Wichmann fot. 1997. - *Interior to the west.*

katolske ordener, som har virket i Odense (Redemptoristerne, S. Josefssøstrene og S. Hedvigssøstrene). Der er flyttet en del rundt på figurerne i årenes løb, hvilket der ikke gøres nærmere rede for her. 1) O.1875, Maria som Himmeldronning. Oprindelig opstillet i †S. Mariæ kirke, nu mellem første og andet hvælvfag i sydsiden. 2) O.1900, Pietà, af bemalet gips, fremstillet på Mayerische Hofkunstanstalt, München. I S. Knuds kapel. 3) O.1900, S. Alfonsus Liguori (†1787), stifter af redemptoristordenen. Nu ved skibets nordvæg mellem andet og tredje hvælvfag. 4) O.1900, S. Clemens Maria Hofbauer (†1820). Nu ved skibets sydvæg mellem andet og tredje hvælvfag. 5) O. 1900, Jesu Hjerte-statue. 1971 flyttet til en plads over skriftestolene. 6) 1908, S. Hedvig, af træ, skåret af Konrad Martiner. Nu ved skibets nordvæg mellem første og andet hvælvfag. 7) O.1920, 14 korsvejsstationer af træ, leveret af Konrad Martiner. Reliefferne er nu opsat i kirkens vestende. 8) O.1950, Moderen af Den Stedsevarende Hjælp. Maleriet, olie på træ, kopieret efter en græsk ikon i S. Alfonso kirken i Rom af Birgitte West,[19] er indsat i en portalramme af egetræ med delvis forgyldning. 9) O.1975, Josef, af bemalet gips, fremstillet på Mayerische Hofkunstanstalt, München. Anskaffet som erstatning for †figur nr. 3. Ved østvæggen i S. Knuds kapel.

†*Figurer.* 1) O. 1900, Maria, kopi af Lourdesmadonnaen. Oprindelig på skibets østvæg, nord for triumfbuen. 2) O.1900, S. Gerard Majella (†1755). Oprindelig på skibets sydvæg mellem første og andet hvælvfag. 3) O.1900, S.Josef med Jesusbarnet på armen og renhedens lilje i hånden. Opstillet på S.Josef-alteret i nordre si-

deskibs østende.[17] Erstattet af den nuværende figur nr. 9. 4) 1908, S. Theresia, af træ, skåret af Konrad Martiner. Oprindelig på korets sydvæg over døren til oratoriet.

Fire *klokker* fra Franz Otto i Hernelingen. 1-3) 1908, med tvm. på 96, 108 og 121 cm. 4) 1957, tvm. 77,5 cm.[35]

KILDER OG HENVISNINGER

Ved embedet. *S. Albani kirke.* Byggesager. Ca. 1904-(97). - Tegninger m.m. Ca. 1904-(97). Her findes bl.a. enkelte grundplaner til N. P. Jensens projekt og en større samling tegninger af L. Schneider.

Stadsarkivet. Kloakplan for Katolsk Kirke 1907, med rettelser indtil 1970.

Litteratur. P. D. Steidl, *Othinia catholica. Festalbum udgivet i Anledning af den katolske Menigheds 40-aarige Jubilæum,* Odense 1907. - Anonym, *Beskrivelse af Set. Albani Kirke i Odense,* Odense u.st. og å. - Soph. Pedersen, *Sct. Albani Menighed 1867-1942,* Odense 1942. - P. F. Klar, *Redemptorister i det danske vikariat 1899-1949,* Kbh. 1950. - [P. K. Harmer], *En kirke blev til. En bygningshistorisk skitse i anledning af Sct. Albani kirkes 50-års jubilæum 1908 - 25. oktober - 1958,* Odense 1958.

Beskrivelse ved Sven Rask og Ole Olesen (orgler). Redaktionen afsluttet 1999.

NOTER

[1] De historiske oplysninger stammer hovedsagelig fra P. D. Steidl, *Othinia catholica. Festalbum udgivet i Anledning af den katolske Menigheds 40-aarige Jubilæum,* Odense 1907, og Soph. Pedersen, *Sct. Albani Menighed 1867-1942,* Odense 1942.

[2] *Sct. Albani Menighed 1867-1942,* 12.

[3] 1998 udgav kirken en pjece *Gammelt nyt om kirkespiret* med oplysninger om istandsættelserne af spiret. Heri findes gengivelser af de dokumenter, håndværkerne havde lagt i kuglen 1908 og 1945.

[4] *Beskrivelse af Sct. Albani Kirke i Odense* 6.

[5] Jfr. fotografi af bedesalen i *Othinia Catholica* (note 1), hvor i hvert fald stolestaderne genkendes.

[6] *En kirke blev til* 9f.

[7] Iflg. *Beskrivelse af Sct. Albani Kirke i Odense* 2 skulle portalen være en efterligning af Jacob Kornerups portal til Roskilde Rådhus (1884), men ligheden er langtfra slående.

[8] Kobberet fornyet 1998-99.

[9] *Kirkebladet* marts 1994. De nedtagne figurer er henstillet i et af tårnets mellemstokværk.

[10] »Georg Schneider K. B. Hofglasmaler Regensburg T. H. Bayern 1908«.

[11] Oversættelse fra latin iflg. *Beskrivelse af Sct. Albani Kirke i Odense 5.*

[12] I *Beskrivelse af Sct. Albani Kirke i Odense* findes de fleste indskrifter gengivet i dansk oversættelse, enkelte endvidere i den latinske originaludgave.

[13] Kirkens inventar består i stor udstrækning af nyere, udenlandsk fremstillede genstande, hvorfor en del af de i Danmarks Kirker sædvanligvis beskrevne genstande ikke omtales, da en efterforskning af denne art ligger uden for redaktionens rammer.

[14] *En kirke blev til* 16. Iflg. Harmer kostede altertavlen 6.500 kr., prædikestolen 680 kr., korbuekrucifikset 450 kr. og hver af de to statuer i koret (S. Hedvig og S. Theresia) 144 kr.

[15] Arkitekt Arthur-Nielsens forslag til ændringer fra marts 1971 findes blandt byggesagerne, ved embedet.

[16] Anonym kommentar, dateret 17. april 1971, til arkitekt Arthur-Nielsens ændringsforslag. Ved embedet. Byggesager. Ca. 1904-(97).

[17] *Beskrivelse af Sct. Albani Kirke i Odense 4.*

[18] *Beskrivelse af Sct. Albani Kirke i Odense* 8.

[19] Iflg. udateret, fotokopieret folder med beskrivelse af Sct. Albani kirke, [ca. 1995].

[20] Reliefferne af S. Bonifatius er iflg. *Beskrivelse af Sct. Albani Kirke i Odense* opsat af hensyn til den tyske Bonifatius-forening, der støttede kirkebyggeriet med betydelige bidrag.

[21] Iflg. *Redemptorister i det danske vikariat 1899-1949* 59f. formidlede kirkens præst købet i forbindelse med en transport af polske landarbejdere.

[22] Eggert Froberg: Ombygningstilbud 25. april 1952. Kopi i Den Danske Orgelregistrant.

[23] C-f": transmission af Bordun 16'.

[24] C_f". transmission af Principal 8'.

[25] C-f": transmission af Salicional 8'.

[26] Transmission af Bordun 16'.

[27] C-d: transmission af Violon 16'.

[28] Formålet var iflg. Eggert Froberg »at føre orglets disposition og klang hen imod en mere værdig karakter for orgelmusik og samtidig give en rigere mulighed for klangvariationer«, jfr. note 22.

[29] Dobbeltlabieret. C-f": transmission af Bordun 16'.

[30] C-f": transmission af Principal 8'.

[31] Dobbeltlabieret.

[32] Transmission af Bordun 16'.

[33] C-d: transmission af Violon 16'.

[34] Jfr. Alfred Reichling, »Die Musterprospekte der Firma Aug. Laukhuff«, *Acta organologica* 19, 1987, 251-378.

[35] Hans Nyholm, *Kirkeklokker i Danmark,* Århus 1996, 63.

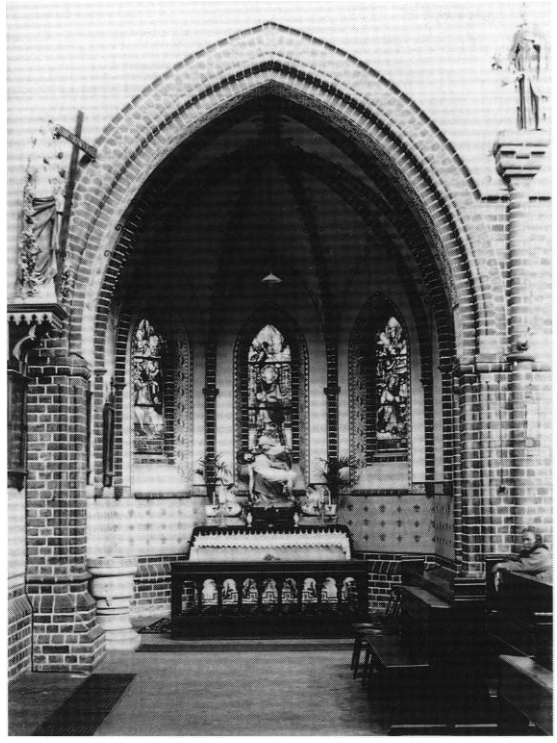

Fig. 11. S. Knuds kapel (s. 1606). Stender fot. 1917. I Det kgl. Bibliotek. - *St. Knud's chapel.*

ODENSE • ST. ALBAN'S CHURCH

ENGLISH SUMMARY

The church was built in 1906-08 as part of a complex which included the rectory, etc., east of the chancel, and Albaniborg pulled down in 1970 south of the tower. The architect was L. Schneider.

The Catholic mission in Odense opened in 1867. To begin with services were held in rented premises, but in 1869 the Catholic parishioners bought the plot by Albani Square, where in the existing buildings a †chapel, St. Mary's, consecrated 31. May 1870 was installed *inter alia* (figs. 2-3). In 1899 members of the Redemptorist order came to Odense and started a collection in order to build a new church. Considerable funds were donated from abroad, namely Germany and Austria, and a German architect, L. Schneider from Breslau was chosen for the project. The foundation stone was laid in October 1906, and 25. October 1908 the church was consecrated to Our Lady, St. Alban and St. Knud. No significant changes have been made to the church building. Although in 1971 some adjustments were carried out to meet the requirements of the second Vatican Council's stipulations. According to the proposal of the architect I. Arthur-Nielsen, the altar was moved forward to the chancel arch, where a low chancel rail was demolished, and the chancel subsequently enlarged by raising the floor of the easternmost bay of the nave. At the same time part of the furniture, and two †side altars (for St. Knud and St. Joseph) were pulled down. The

Stained glass is from 1908 by the Court glass-painter Georg Schneider of Regensburg, Germany. The original †*mural paintings* which mainly consisted of decorative elements and texts (cf. fig. 6) are no longer exposed to view.

The furniture dates mostly from the time the church was built, and the most important pieces (for example, the altarpiece, pulpit and chancel arch crucifix) have been carved by Konrad Martiner, St. Ulrich in Grödenthal, the Tyrol. The central panel of the *altarpiece* is a representation of the Coronation of the Virgin. The motif is flanked by St. Knud and St. Alban, and furthermore the archangel St. Michael, the apostles St. Peter and St. Paul, and the evangelists. The *pulpit* displays reliefs of the Four Fathers of the Church: Ambrose, Gregory, Jerome and Augustine. On the stair panel a figure of Moses. The *organ* was built in 1921 by Gebr. Rieger of Jägerndorf, once Austrian Silesia. Rebuilt 1953 by Eggert Froberg. The Neo-Gothic organ case is modelled on 'Musterprospekt 20' in Aug. Laukhuff's pattern book from 1892. Among the *random effigies and paintings* mention must be made of: No. 1. C. 1875, the Virgin Mary in Glory; originally displayed in †St. Mary's church. No. 8. C. 1950, Mother of the Everlasting Saviour, a copy painted by Birgitte West. Several of the other effigies are plaster casts by Mayerische Hofkunstanstalt, Munich.